

'hak-al'

4
OKTOBER
1994
20e JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.
Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Klubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 03450 - 15393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 25,- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 14358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

Vogelwerkgroep:

vacant

Insektenwerkgroep:

Annette van Berkel, Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Bereklauw 3, 4102 KZ Culemborg;
tel.: 14382.

Inleveren waarnemingen:

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg;
Arjan Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg
of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 03473-77638.

Nestkasten-koördinatie:

Henk Vennix, Bereklauw 3,
4102 KZ Culemborg; tel.: 14382.

Kampen, lezingen, dia-avonden en cursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 21,50
op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 14561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 15393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.
Henkjan Kievit, Lange Havendijk 34,
4101 AT Culemborg; tel.: 21425.

Klubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op
Terweijde, Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:03473 - 77638)
Cor Maurice (tel.:03450 - 20857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 03450 - 15393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap f 25,- per jaar.

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 14885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 14358.

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 03455 - 73354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 16575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 14358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 19581.

Vogelwerkgroep:

vacant

Insektenwerkgroep:

Annette van Berkel, Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg; tel.: 31689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Bereklauw 3, 4102 KZ Culemborg;
tel.: 14382.

Inleveren waarnemingen:

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg;
Arjan Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg
of de speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 03473-77638.

Nestkasten-koördinatie:

Henk Vennix, Bereklauw 3,
4102 KZ Culemborg; tel.: 14382.

Kampen, lezingen, dia-avonden en cursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 15450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 21,50
op de girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van: "Het Vogeljaar".

Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

*****

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

Asielhouders:

Alle beschermde vogels:
Lexmond - tel.: 03474 - 1677
Aanneem- en doorgeefadres:
Utrecht - tel.: 030 - 919449

Egelopvangcentrum Maarssenbroek:

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek;
tel.: 03465 - 68440.

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
085 - 452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35,
Culemborg; tel.: 15744.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 085 - 515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Wim Hijnen, Ravelijnsstraat 86, Culemborg;
tel.: 03450 - 17932.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 03455 - 73974.

Milieuwerkgroep Houten:

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseeneheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 04189 - 2411.
Janny Resoort, boswachter; privé 073 - 419478

Vereniging tot Bescherming van Vogels:

Driebergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 37700;
winkel: 03404 - 37777; ledenservice: 03404 -
37744; vogel-infolijn: 03404 - 37773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 085 - 420944.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie:

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam.
Tel.: 020-6228115.

I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie, afd. Tiel en omstreken:

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 - 331328.

Vereniging tot Behoud van Natuur- monumenten:

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 - 559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

Wereld Natuur Fonds Nederland, regio West-Betuwe:

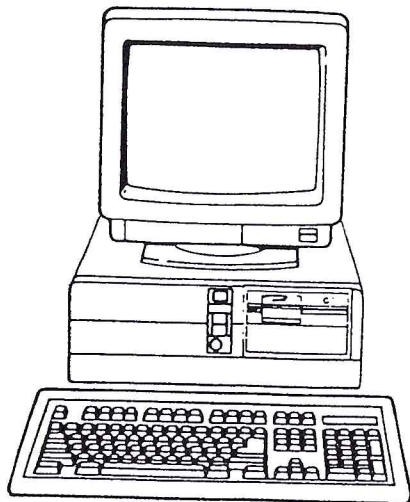
sekretariaatsadres:
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR
Erichem; (Pandawinkel)tel.: 03447 - 1637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 - 236545 / 231843.

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

de "Hak-al": een rijk bezit!

Sinds de oprichting van de N.V.W.C. is er min of meer regelmatig een clubblad verschenen. Met het voortschrijden der jaren heeft dit steeds vastere vormen aangenomen en is uitgegroeid tot een prachtig blad met een vaste "cover" en een gevarieerde inhoud.

Het is de inhoud waar ik enige zorg om heb. Niet over de artikelen en vaste rubrieken die erin staan. Een verslag van een geslaagd kamp of een mooie excursie is steeds de moeite waard om te lezen. Het gaat om het aanleveren van de kopy.

De redactie van ons blad voelt zich verantwoordelijk voor het op tijd verschijnen, zij zijn echter afhankelijk van ons allen van het op tijd inleveren van kopy. Het moet toch niet nodig zijn, dat redactieleden achter kopy aan moeten gaan?! Wie een vaste rubriek heeft, zorgt voor op tijd inleveren en wie af en toe wat schrijft zorgt daar ook voor.

De uiterste inleverdatum vindt u altijd in het excursie- en activiteitenplan. (De uiterste inleverdata voor het gehele seizoen 1994/1995 staan ook in het Jaarprogramma!!; red.).

Laten wij met en voor elkaar deze zorg op ons nemen. De redactie heeft dan een zorg minder en wij allen krijgen onze "Hak-al" op tijd. Een blad waar we trots op zijn!!

Wim Kievit,
voorzitter.

Uiterste inleverdatum kopy Hak-al december 1994 is woensdag 23 november a.s.

Voor onbespoten appels en peren uit de "Weeshuisboomgaard" kunt u inlichtingen krijgen bij Derk en Hilde Rutgers, Herenstraat 35, Culemborg; tel.: 03450-20361.

LET OP!!!

Knotwilgen snoeien start weer op 19 november a.s.; konvo volgt!

Index:

pag. 4	- Nieuws van de Zoogdierenwerkgroep
pag. 6	- Verslag van de plantenexcursie naar de Botshol en omgeving op zaterdag 18 juni 1994, door Leo van de Kooij
pag. 8	- Jeugdtribiek
pag. 10	- Verslag excursie naar de Zouwe op 28 mei 1994, door Arjan Reesink
pag. 11	- Verslag van de laatste avond van één jaar Natuur- en Vogelwacht, door Marjolein Bouman
pag. 12	- Een vogelvriendelijke tuin
pag. 14	- Lezingenprogramma 1994-1995 (aangepast!)
pag. 15	- Natuur- en Milieu-Educatie Culemborg
pag. 16	- Vogelwaarnemingen
	- "Toegangskartje" voor de natuur
	- Excursie- en activiteitenprogramma.

NIEUWS VAN DE ZOOGDIERENWERKGROEP

Deze actieve en enthousiaste werkgroep heeft ook tijdens de afgelopen zomerperiode niet stil gezeten. Integendeel! Conform de planning van 1994, werden ook in de zomermaanden zoogdieren- en reewildinventarisaties uitgevoerd in de drie volgende gebieden, t.w.:

- 1) Landgoed Soelen te Zoelen
- 2) De Regulieren in Tricht
- 3) Assche Wetering in Buren

ad. 1) Landgoed Soelen

In dit sinds 1992 in beheer zijnde gebied van Staatsbosbeheer ter grootte van zo'n 157 ha. werden in de periode van januari t/m augustus jl. een vijftal bezoeken gebracht in de vroege ochtend om de aldaar verblijvende zoogdieren te inventariseren.

De volgende waarnemingen (zicht, spoor, uitwerpselen, e.d.) werden gedaan:

- 26 maart : mol, haas en 6 reeën
 14 mei : mol, konijn, rosse woelmuis en 1 ree
 30 juli : mol, konijn, haas, bosspitsmuis, huiskat en 3 reeën
 2 augustus : mol, haas, huiskat, bosspitsmuis en 6 reeën
 27 augustus : mol, haas, huiskat, bosmuis, rosse woelmuis, 1 ree en vos

Bovendien werd in het weekend van 17, 18 en 19 juni jl. door de Vleermuiswerkgroep Gelderland in samenwerking met Staatsbosbeheer een vleermuisonderzoek gehouden op het landgoed, waarbij dwergvleermuis, watervleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger werden geregistreerd door middel van bat-detector.

Bijzonder boeiend was de observatie op 30 juli jl. van o.a. één reekalf, die ons tot op circa 6 meter afstand naderde en met wakend oog in onze richting rustig aan een akkermelkdistel knabbelde!

ad. 2) De Regulieren

Aan dit 185 ha. tellende komgrondreservaat, in beheer bij het Geldersch Landschap, werden in de periode van januari t/m augustus jl. 22 bezoeken gebracht, zowel 's morgens vroeg als in de late avond, om de reewildpopulatie in kaart te brengen.

Vanaf 1987 wordt dit terrein door de werkgroep jaarlijks onderzocht. De resultaten in de jaren 1989-1994, waarbij de geschatte aanwezige reewildpopulatie in de zomer per geslacht vermeld zijn, geven het volgende beeld.

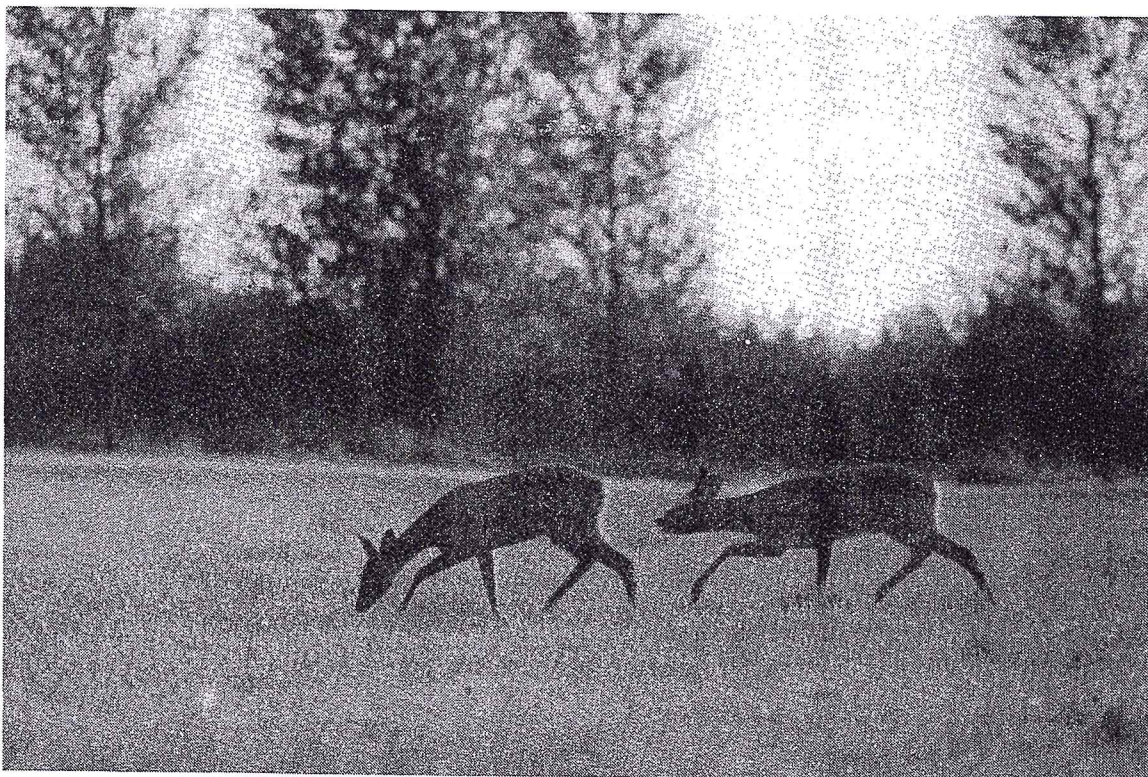
JAAR	REEBOK	REEGEIT	SMALREE *)	KALF	TOTAAL
1989	9	7	2	8	26
1990	8	9	2	13	32
1991	4	7	2	11	24
1992	6	5	1	4	16
1993	8	7	4	8	27
1994	7	6	6	6	25

*) smalree = ree in het eerste levensjaar.

Uit de waargenomen reewildpopulatie per jaar blijkt o.a. dat het gemiddelde aangetroffen aantal reeën 25 bedraagt. Gezien het feit dat een gemiddeld reebokterritorium 7 tot 12 ha. omvat, is de geschatte aanwezige populatie in harmonie met de grootte van het beschikbare leefgebied in de Regulieren, zijnde 185 ha.

ad. 3) Assche Wetering

Op verzoek van Staatsbosbeheer werden in 1992 en 1993 zoogdiereninventarisaties door onze werkgroep in dit reservaat uitgevoerd. De waargenomen reewildpopulatie bedroeg in 1992 8 à 10 dieren, terwijl in 1993 minimaal 7 dieren aanwezig waren.

Reebok 6-ender en reegeit, drijvend tijdens de bronst, 6 augustus 1992, Assche Wetering.
(foto naar dia: Gerard van Ruiten)

Uit een stukje betrokkenheid en om eens te zien hoe de populatie zich ontwikkelt, werden in de maanden juli en augustus jl. drie avondbezoeken gebracht door een aantal leden van de werkgroep. Tijdens deze zomermaanden en met name eind juli/begin augustus vindt de paartijd ofwel bronst plaats, waarbij de reeën zeer actief zijn en vaak buiten de dekking van het bos te vinden zijn. Helaas werden geen reeën waargenomen, hoewel een krabplaats en een veegboom van een reebok duidde op de aanwezigheid van tenminste één ree.

De inventarisaties zullen tot eind december a.s. in genoemde gebieden uitgevoerd worden, met name in Landgoed Soelen en in De Regulieren.

De jaarlijkse fluctuaties in de populatie kunnen veroorzaakt zijn door onder meer a) migratie; b) natuurlijke dood; c) verkeersslachtoffer.

Jacht vindt in dit reservaat niet plaats en is gezien de bovenvermelde populatiegrootte zeker niet noodzakelijk, resp. gewenst.

Uiteraard zullen wij u regelmatig over onze activiteiten via de Hak-al op de hoogte houden.

Mocht u nadere informatie wensen over de werkgroep of over zoogdieren in 't algemeen, dan ben ik graag bereid u deze te verstrekken.

Gerard van Ruiten,
coördinator Zoogdierenwerkgroep
(tel.: 03450-19581)

VERSLAG VAN DE PLANTENEXCURSIE NAAR DE BOTSHOL EN OMGEVING OP ZATERDAG 18 JUNI 1994

Met z'n zessen waren we dit keer. Een klein, maar toch select gezelschap N.V.W.C.-ers. Gezien het aantal deelnemers had ik voorgesteld per trein naar Abcoude te gaan en aldaar een fiets te huren. Aldus geschiedde en zo stonden zaterdagmorgen 5 deelnemers te wachten op de zesde en tevens jongste excursiegenoot, Tim Staalman. Hij kwam niet opdagen en dus vertrokken we met z'n vijven. Wie schetst onze verbazing toen wij in Utrecht op het perron voor de stoptrein naar Amsterdam waren beland en daar Tim aantroffen. Hij was met een eerdere trein uit Culemborg vertrokken.

In Abcoude aangekomen wandelden wij eerst langs het rustieke water van 't Gein naar het centrum van het dorp en huurden aldaar een fiets. Er stond een stevige wind en het was bewolkt, maar gelukkig droog. Via een mooie route door het polderland langs de slingerende polderwateringen Winkel en Waver naderden wij allengs ons einddoel.

Onderweg keken we natuurlijk al uit naar vogels en planten. Een poldersloot, wit van de bloeiende waterranonkel, leek ons zo aantrekkelijk om nader te bekijken dat we de fietsen tegen de dijk legden en op onderzoek uitgingen. De indruk bleek een goeie, want Wim Rubers ontdekte een rijke groeiplaats van het zeldzame *brongras*. Nieuwsgierig aangestaard door een flinke groep zwartbonte koeien vonden we onder meer *kleine watereppe*, *stijve waterranonkel*, *zwanebloem*, *kikkerbeet*, *pijptorkruid*, *kamvaren*, *witte waterkers* en *egelboterbloem*.

Natuurlijk werden er foto's gemaakt, waarbij het soms wat moeite kostte het aanwezige vee ervan te overtuigen dat het niet op alle foto's hoefde te komen.

Hierna ging het in een flink vaartje, want wind mee door de polder Groot Mijdrecht.

We richtten onze kijkers verwachtingsvol op een bewegende witte stip, die zich daarbij ontpopte als twee lepelaars.

Kennelijk waren deze vogels ingenomen met de belangstelling die hun ten deel viel, want ze stegen op en kwamen met een grote boog prachtig laag over ons heen gevlogen.

Bij de plas "Groote Wijde", de grootste plas van de Botshol, aangekomen, zagen we een prachtige vegetatie van *galigaan*, een forse moerasplant, behorende tot de familie van de cypergrassen. Deze robuuste tot meer dan 2 meter hoog opgroeiende plant is geen katje om zonder handschoenen aan te pakken. De lange, smalle bladen zijn namelijk voorzien van vlijmscherpe randen, bestaande uit kleine, scherpe zaagtandjes. Een heel mooi gezicht was een oude boomstam die met honderden kamperfoeliebloemen was bedekt. Maar om het gebied in te gaan moesten

we roeiboten zien te vinden. We vroegen het aan een opzichter van Natuurmonumenten die zojuist met een boot vol excursiegangers was afgemeerd. Het bleek dat wij de boerderij, waar roeiboten te huur waren al lang tevoren waren gepasseerd.

Terug dus maar, maar nu met wind tegen. Stevig trappend langs enkele zwanefamilies met donsjongen bereikten we het oude fort Botshol. Hier vlogen zwarte sterns rond en al rondstruinend door een rietlandje ontdekten we veel *moerasviooltjes*, *tormentil* en zowaar een prachtig bloeiende *rietorchis*. Tot nog grotere tevredenheid stemde de vondst van een, helaas niet bloeiende, *moeraslathyrus*.

Op aanwijzingen van een bewoner van een van de huisjes (nou ja, huisjes) aan de dijk vonden wij even later het roeibotenverhuurbedrijf. Nu was ook duidelijk waarom wij hier zo argeloos aan voorbij gefietst waren, want de enige aanwijzing bestond uit een schuin tegen een boomstam gezet bordje van uiterst bescheiden afmetingen. "Roeiboten te huur" stond erop. Hoewel we nog maar ruim een uur de tijd hadden, want we wilden de trein van 16.10 uur uit Abcoude halen, besloten we toch twee roeiboten te huren.

We zouden er geen spijt van krijgen, want het gebied waar we rustig roeiend doorheen trokken, was schitterend. Prachtige witte waterlelies dreven op de brede sloten en de oevers waren dicht begroeid met een keur van moerasplanten. Bij een trilveen betraden we voorzichtig de golvende bodem en ontdekten prachtige *kam- en moerasvarens*, *kleine lisdodden*, *veenmos*, *mattenbies*, *wateraardbei*, enkele fraaie *rietorchissen* en nog veel meer moois. Het altijd sterk vertegenwoordige thuisfront van onze natuurvereniging had dus, zoals zo vaak, veel gemist. Even verder ontdekten we enkele prachtige rode bloemen van de *moeraslathyrus*.

Teruggekeerd bij de aanlegplaats verklaarde de verhuurder dat hij bewust geen reclame maakte voor zijn verhuurbedrijf. Daar hield hij niet zo van. Later las ik dat Natuurmonumenten slechts vergunning verleent voor een vast aantal geregistreerde huurbootjes.

Na nog een half uurtje fietsen bereikten we Abcoude. Niet eens aan de zo verre einder was duidelijk het oprukken van de stadsrand van Amsterdam te zien, een reële bedreiging voor dit prachtige open polderlandschap.

Inmiddels brak de zon door en werd het snel warmer. Dat dit de voorbode zou zijn van de tropische zomer van 1994 konden we toen niet beseffen.

In het dorp waren de terrasjes nu volop bezet, maar moedig weerstonden wij de verleiding van een koele drank. We wilden immers wel de trein halen. In de trein konden we nog wat nakaarten en helaas betwistte niemand mijn voorstel om zelf het verslag te schrijven.

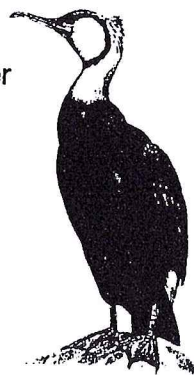
Leo van der Kooij.

Lijst van waargenomen planten (niet volledig):

penningkruid	voederwikke	wateraardbei	grutto
stijve waterranonkel	vogelwikke	mattenbies	kokmeeuw
witte waterkers	zachte ooievaarsbek	koningsvaren	zwarte stern
brongras	vierzaadwikke	veenmos (div. soorten)	visdieffe
mannagras	grote ereprijs	dagkoekoeksbloem	houtduif
witbol	biggekruid	avondkoekoeksbloem	turkse tortel
ruw beemdgras	kleine klaver	poelruit	koekoek
kleine watereppe	glanshaver	dotterbloem	gierzwaluw
zwanebloem	rietgras	gele lis	veldleeuwerik
kikkerbeet	geknikte vossestaart	<u>insekten (sumier)</u>	boerenzwaluw
aarvederkruid	galigaan	hopwortelboorder	huiszwaluw
sterrekroos	melkeppe	<u>vogels (volledig)</u>	graspieper
blaartrekkende boterbloem	veelbloemige veldbies	fuut	witte kwikstaart
egelboterbloem	rietorchis	aalscholver	spreeuw
kleine egelskop	moerasmuur	lepelaar (2)	ekster
pijptorkruid	gewone wederik	blauwe reiger	zwarte kraai
kale jonker	tormentil	purperreiger	heggemus
kamvaren	wolfspoot	knobbelzwaan	kleine karekiet
moerasvaren	witte waterlelie	grauwe gans	spotvogel
engelwortel	echte koekoeksbloem	wilde eend	fitis
leverkruid	moerasviooltje	krakeend (♀ + pullen)	tjiftjaf
moeraslathyrus	valeriaan	kuifeend	gr. vliegenvanger
schapezuring	watergentiaan	nijlgans	roodborst
pluimzegge	bitterzoet	bruine kiekendief	merel
reukgras	waterzuring	waterhoen	koolmees
biezeknoppen	rankende helmbloem	meerkoet	huismus
moerasrolklaver	moerasspirea	scholekster	groenling
hennegras	gele plomp	kievit	putter
beemdlangbloem	kleine lisdodde	wulp	rietgors

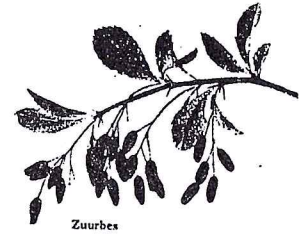
Galigaan

AALSCHOLVER

Hallo jeugdleden...

JEUGDRUBRIEK

Zuurbes

De eerste jeugdavond op 16 september viel aan de ene kant in het water maar aan de andere kant was het een fijne bijeenkomst. Door de vele dagen regen was het in de Plantage zo vies en nat dat de speurtocht echt niet door kon gaan. Maar gelukkig kon Annette in de plaats van de speurtocht ons wat vertellen over sprinkhanen. Mooie dia's en een interessant verhaal.

Iedereen heeft het nieuwe programma voor de jeugdavonden inmiddels in het bezit. Zoniet, bel dan even. Ik hoop dat jullie er tevreden over zijn.

HERFST

Na die vele weken zon werden we verrast door een behoorlijk aantal dagen regen. Kil in huis en nat buiten.

Even leek het of de nazomer overgeslagen werd en de herfst er al was. Nu is het niet alleen het weer waardoor je aan de herfst denkt.

Als de dagen korter worden zien we verschillende soorten vogels wegtrekken. In augustus vooral de vogels die een grote afstand moeten afleggen naar hun winterverblijf. Denk maar aan Rietzangertjes, de Wielewaal en de Zwaluw.

In september zien we de korteaafstandstrekkingen en in oktober zien we vogels voorbijtrekken die toch alwel een tijd onderweg zijn vanuit het noorden en oosten van Europa. Zij zoeken een plaatsje in de landen van Zuid-Europa.

Een heerlijk gezicht die groepen vogels die al dan niet gezamenlijk wegtrekken. Zeker na de maanden direct na het broedseizoen waarin we weinig vogels waarnemen.

De voorbereidingen voor het feest volgend jaar zijn al heel ver.

Een van de onderdelen is het jeugdkamp. Als het allemaal lukt gaan we gezellig met

Dat komt omdat veel vogels dan een verborgen leven leiden. Ze zijn dan bezig met de rui en erg kwetsbaar.

Zangvogels ruien éénmaal per jaar alle veren. Dat kan in meerdere keren. Vele vogels zorgen voor de trek zoveel mogelijk te ruien, tijdens het winterverblijf ruien ze de rest.

Omdat ruien het vliegvermogen aantast verblijven ze uit het zicht.

Ook de uitgevlogen jongen wisselen van kleeft; in ieder geval de rompreven. Goed te zien bij een jonge Roodborst. Die is bruin in zijn jeugdkleeft, begint zo in september wat rode borstveertjes te krijgen en heeft enkele weken later een volle Roodborst, waardoor het verschil met de oudere vogels bijna niet te zien is.

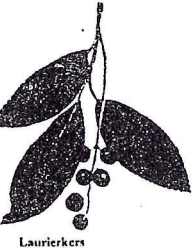
Sommige vogelsoorten hebben een echt winter- en zomerkleeft.

Wilde
Lijsterbes

KAMP

z'n allen een paar dagen weg.

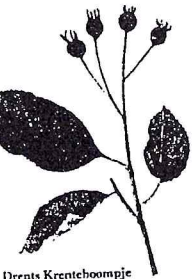
Wat je nu al kunt doen is het bedenken van klussen. Want uitgaan kost geld en je zult er zelf aan mee moeten betalen.

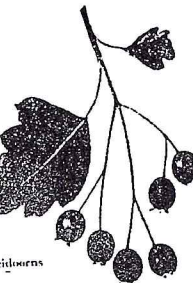
Laurierkers

Nagliguster

Drents Krentehoompje

Tijdoorns

Misschien kunnen we gezamenlijk iets doen wat geld opbrengt.

Enkele jeugdleden hebben vorig seizoen spulletjes gemaakt en verkocht op de markt van 18 juni. De opbrengst zit al in het kamppotje.

VAKANTIEPOST

Waarschijnlijk door het warme weer hebben jullie je goed kunnen vermaken tijdens de vakantie. Of jullie hebben de vorige Hak-al niet gelezen. Van Peter en René kreeg ik een mooie zelfgemaakte kaart. Zij krijgen de nieuwe kalender van Vogelbescherming met prachtige vogelplaten.

NIEUWE OPDRACHT

Maak een afbeelding met krijt, verf, potloden, veertjes, garen of wat dan ook, waarop staat: **1995 20 jaar N.V.W.C.**

Het moet 15 november ingeleverd zijn bij mij of bij Gerard van Ruiten, Verdistraat 9, of bel als je hem niet kan brengen, dan haal ik hem op.

OUDERE JEUGDROEP

Nog nooit is de groep zo groot geweest als dit jaar. Maar liefst 25 jongelui staan er op de lijst. Hopelijk komen ze ook trouw allemaal. Om het programma voor dit seizoen rond te krijgen was niet echt makkelijk.

Was het rond, belde er nog iemand af en een ander wilde van datum ruilen, maar alles is nu rond en moeten jullie allemaal een programma in huis hebben. Niet gekregen, bel even en het komt eraan.

LUXEMBURG

Op vrijdag 15 juli gingen we weg. Onze auto was helemaal bepakt. Onderweg zagen we veel roofvogels, zoals Buizerds en een Havik.

Op een mooi plekje in de natuur gingen we even rusten, we zagen er kleine en grote Koolwitjes. Er waren ook twee jonge Koekoeken, een Kramsvogel, Matkopjes en Glanskopjes en nog veel meer.

Daarna gingen we rechtstreeks door naar onze bungalow in Mich elau. Er waren veel

Wie nog jarig moet worden voor het kamp, kan geld vragen of een nieuwe tas of rugzak, misschien zijn je laarzen aan vervanging toe of wil iemand een lekkere trui voor je maken. Denk zelf ook maar eens na.

Van Hylke en Joost kreeg ik een verslag van de vakantie, zij krijgen een vogellogboekje. Het verslag van Joost vind je ergens verderop terug.

Wil je ook een verrassing, doe dan mee met de volgende opdracht.

Wil je wat kwijt, wat weten of zo maar wat vertellen, bel, fax of schrijf naar:

Gerrie Monfils, 31-de Limiet 5, 4131 NR Vianen; tel./fax: 03473-77638

Heel gevarieerd dit keer, voor elk wat wils, paddestoelen, bijen, Sovon, vogels en zelfs een excursie.

We gaan proberen nog wat excursies te plannen, als dat lukt hoor je dat zo snel mogelijk.

Tot ziens, bels of schrijfs,
Gerrie Monfils,
31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen;
tel./fax: 03473-77638

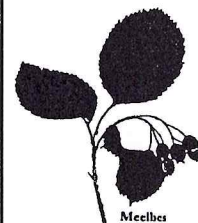
Gewone Vlier

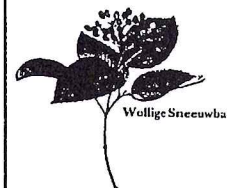
Wegdoorn

Steenlinde

Meelbes

Wollige Sneeuwbal

Taxus

Dwergmispe

Joost Rink.

EXCURSIE NAAR DE ZOUWE OP 28 MEI 1994

"Een vroege vogel vangt veel wormen" hebben we gezien op de zonnige zaterdagmorgen. Met andere woorden: "God spijst de vogels, maar zij moeten erom vliegen." We hebben dus veel gezien! Zelfs een lepelaar, die de witte raaf van de excursie is geworden samen met de kluut.

Totale lijst van waarnemingen:

kleine karekiet	vink	torenavalk	meerkoet
bosrietzanger	huismus	bruine kiekendief	waterhoen
rietzanger	ringmus	buizerd	krakeend
sprinkhaanrietzanger	spreeuw	grutto	wilde eend
zwartkop	oeverzwaluw	tureluur	slobeend
spotvogel	boerenzwaluw	kievit	knobbelzwaan
fitis	gierzwaluw	scholekster	zilvermeeuw
tjiftjaf	turkse tortel	kluut	kleine mantelmeeuw
blauwborst	houtduif	blauwe reiger	visdiefje
rietgors	kauw	purperreiger	zwarte stern
witte kwikstaart	zwarte kraai	lepelaar	aalscholver
putter	koekoek	fuut	

Purperreiger

Deze lange lijst van vogelwaarnemingen is te danken aan de vogelveteranen Arjan Brenkman en Stijn Brand, die tevens de excursie hebben geleid. En de mensen die hun auto beschikbaar stelden voor dit 47 verschillende vogelsoorten tellende uitstapje.

Arjan Reesink.

DE LAATSTE AVOND VAN ÉÉN JAAR NATUUR- EN VOGELWACHT.

Op vrijdag 1 juli was de laatste avond, dus er werd iets heel leuks georganiseerd. Dit jaar moesten we om 17.30 uur verzamelen bij de Ketelvink.

Vanuit daar moesten we met z'n tweeën een speurtocht lopen en om de paar straten een vraag, b.v. wat voor boom dat is en wat voor dieren of planten en ook een keer wat voor bouw-werk iets was.

Op het einde kwamen we bij de Zump en daar was een barbecue neer gezet. Je kreeg toen een stok waarvan je de bast eraf moest halen. Daar kreeg je deeg aan en dat mocht je bakken. Toen iedereen er was en Leo alles had nagekeken vertelde hij de uitslag van het beste groepje: 1 van de 15 vragen fout.

Als je klaar was mocht je na een tijdje vertrekken.

Het was een reuze gezellige avond ondanks dat het flink warm was, maar als je niet wild deed was het uit te houden.

Marjolein Bouman.

EEN VOGELVRIENDELIJKE TUIN

In mijn radiopraatje van 18 september heb ik gesproken over de vogelvriendelijke tuin. Omdat er nog steeds vraag is naar het lijstje van de vogelvriendelijke gewassen zet ik alles voor u nog even op een rij.

Bij het aanleggen van een vogelvriendelijke tuin behoort o.a. de keuze van inheemse gewassen. Alleen inheemse gewassen garanderen een rijk insektenleven, wat vooral in de broedtijd van belang is. Denk maar eens aan de Koolmees die vliegt wel 300 keer per dag heen en weer met insekten.

Naast insekten leveren inheemse gewassen in de late zomer en herfst veel vruchten en zaden.

Met een Lijsterbes trekt u, de naam zegt het al een beetje, lijsterachtigen als Merel, Kramsvogel, Zanglijster maar ook Goudvink.

De Vlier trekt Roodborst, Tuinfluiter, Zwartkop, Merel, Zanglijster en Tjiftjaf.

Kamperfoelie: Merel, Zanglijster en Roodborst.

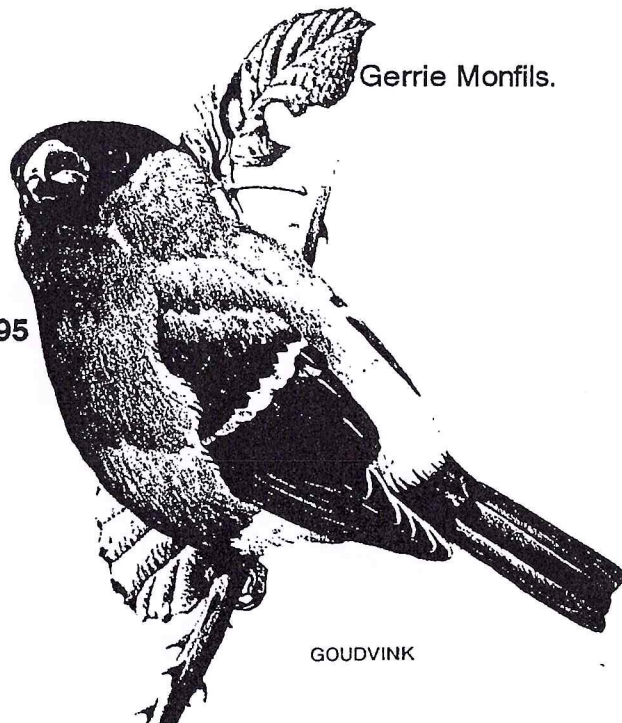
Kornoelje trekt Roodborst, Zwartkop, Merel en Zanglijster aan. Berk heeft de voorkeur van Sijs, Barmsijs en Pimpelmees, terwijl de Goudvink, Keep en Vink de Esdoorn verkiezen.

Voor de Appelvink, de Groenling en de Vink kunt u de Haagbeuk zetten.

Grove den trekt Zwarte mees, Boomklever en vele vinkachtigen. En wat te denken van de Rozebottel. De Groenling en ook de Putter kunnen uren bezig zijn met het lospeuteren van de zaden in de rozebottel. Als het gewas eenmaal op groei is zitten er voor u ook nog genoeg aan, voor een potje jam.

Wilde kruiden doen het ook goed, mits u niet direct bij zaadvorming alles wegplukt.

Zaden van grassen en paardebloem zijn vroeg in de zomer interessant voor veel vinkachtigen als Putter, Groenling, Europese kanarie of Sijs. Distelzaden worden gegeten door de Putter die daardoor de bijnaam van Distelvink heeft.

GOUDVINK

LEZINGEN 1994-1995

vrijdag 23 september 1994	Van leden voor leden.
vrijdag 28 oktober 1994	Amfibieën, Theo de Jong
vrijdag 25 november 1994	Westelijke V.S., Henkjan Kievit
vrijdag 16 december 1994	Venezuela, Roy de Haas
vrijdag 27 januari 1995	N.W.-Afrika, Leo v.d. Bergh
vrijdag 24 februari 1995	Oosterschelde onder water, Hans Waardenburg
vrijdag 24 maart 1995	Bosvogels, Wim Janszen
vrijdag 31 maart 1995	Extra dia-avond Natuurfotografie
vrijdag 28 april 1995	Vleermuizen, P.H. Lina

NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE CULEMBORG

In 1989 is vanuit de landelijke/provinciale overheid gestimuleerd om netwerken op te zetten van kontaktambtenaren door in iedere gemeente een kontaktambtenaar NME aan te stellen, als aanspreekpunt van en naar de verschillende organisaties die zich met NME bezig hielden, bezig moesten houden of er mee wilden starten.

Begin 1992 werd het initiatief genomen de aanwezige krachten op het gebied van natuur en milieu in Culemborg te bundelen, t.w.: N.V.W.C., Stichting ME Anders, Stichting Kinderboerderij en de Gemeente. Als doel werd gesteld om te komen tot een goede locatie (Steunpunt NME) om van daaruit een duidelijk herkenbare plek te hebben voor NME-activiteiten en bij realisering deze locatie zo optimaal te laten functioneren door het ontwikkelen, stimuleren en ondersteunen van projecten naar de scholen en de Culemborgse samenleving.

Vanaf november 1992 is gestart met weekendprojecten voor een breed publiek op de locatie kinderboerderij.

Als eerste thema werd energie behandeld in "*hoe komen we de winter door*".

In ecologisch groenbeheer kwam het "*vlinderproject*" onder de aandacht.

Bij het thema wonen was het project "*dak boven je hoofd*". Dat dak was ook echt nodig dat weekend i.v.m. de storm die over Culemborg trok.

Het weekend in mei 1994 met als thema duurzaam bouwen en wonen in het project "*wonen*" trof het beter, een stralende zon hielp mee de opening van het Steunpunt Natuur- en Milieu Educatie tot een succes te maken.

Het steunpunt is gerealiseerd in de Kinderboerderij aan de Weithusen te Culemborg. Na het ondertekenen van de intensieverklaring door de samenwerkende instellingen werd het sein "geopend" gegeven door Burgemeester Bloemendaal, door het blazen van bellen, waarbij heel mooie exemplaren geproduceerd werden.

Er was een tentoonstelling te zien met als titel "Milieu en gezond wonen in huis", waarin alle aspecten van een goed klimaat aan de orde kwamen.

In een videofilm stond het milieuhuis uit Zwolle centraal. Hier werd getoond hoe op betrekkelijk eenvoudige wijze rekening kan worden gehouden met het milieu.

In een andere hoek van de Kinderboerderij draaide een diaserie over de keuze van een bloementuin of tegeltuin en het gevolg ervan voor de dierenwereld.

Het Algemeen Verbond van Volkstuinders had een rijdend lab ingezet om aan amateur-tuinders tuinbestedingsadviezen te geven plus het onderzoeken van grondmonsters.

De Groene Aarde kwam met enkele "groene" keukeninrichtingen met handige tips.

In het Steunpunt zelf kon door microscopen gekeken worden naar insecten en bouwden kinderen hun stad van papier en karton.

Buiten was een opstelling van milieuvriendelijke bouwmaterialen, werd info gegeven over diverse instellingen en kon opgestapt worden op het "rijtuig" met paard voor een rit naar de Zump, waar leden van de N.V.W.C. klaar stonden voor een wandeling of wateronderzoek. Een zeer geslaagd weekend.

Nog nagenietend van het mei-project moest er al snel weer gewerkt worden aan het volgende. Wat kun je doen met het thema water.

Onbekend water zou het project heten, met een link naar het water onder de grond. Water is voor iedereen belangrijk, we vinden het normaal dat de kraan water geeft bij het opendraaien. Waar het uiteindelijk terecht komt is niet in eerste instantie de zorg van de gebruiker, evenmin hoe het verontreinigde water schoongemaakt wordt.

Toch is het belangrijk dat we ons realiseren dat veel mensen en instanties zorg besteden aan de afvoer/reiniging van het water en de kosten ervan.

Dat water voor verenigingen in de recreatiesfeer ook belangrijk is zou in het nieuwe weekend belicht kunnen worden.

10 september was het dan zover. De zaterdag begon met zon maar ook veel wind. Voor het binnengeburen niet bezwaarlijk, maar buiten lastig.

Vele verenigingen hadden gehoor gegeven aan de oproep mee te doen en zo gaf het weekend een zeer gevarieerd beeld.

Direct bij aankomst kreeg iedere bezoeker een bonnetje voor wat te drinken in de koffietent en de jeugdigen een puzzelformulier. Bij het rondlopen moesten er letters verzameld worden die samen een zin vormden en bij inlevering kans op een prijs gaven.

Direct na de opening door C. v.d. Linden en wethouder J. Eigeman, die een proefopstelling van een rioolgemaal in werking zetten stroomde het publiek toe. Buiten was er een watermarkt te vinden waarin Scouting, Zwemverenigingen, Reddingsbrigade, Duikvereniging, Watersportvereniging, de Brandweer, de Hengelsportvereniging, VVV en Recreatieschap, Polderdistrict, Zuiveringschap en ja wie niet hun best deden om het belang van schoon water te verdedigen.

Door de Firma Hussen was een bovengrondse opstelling gemaakt van een rioolaansluiting, de afdelingen Onderhoud en Openbare Werken van de Gemeente maakten een opstelling van een demo van een rioolgemaal.

Binnen was het ook goed toeven, zeker toen later op de dag en ook op zondag de regen met bakken uit de hemel viel.

Een fotospel, een diaserie, een videofilm, maar ook de tentoonstelling "zuiver bekeken" en de stand van Stichting Reinwater trokken veel bezoekers.

In het Steunpunt zelf konden er proefjes met water gedaan worden, waar de jeugd gretig gebruik van maakte.

Bij de infostand van het samenwerkingsverband trokken bakken met waterleven veler aandacht.

Een weekend met en over water waarop teruggekeken mag worden. Zeer zeker door de medewerking van vele vrijwilligers.

Gerrie Monfils

VOGELWAARNEMINGEN

In de vorige Hak-al heeft u de waarnemingen moeten missen, hiervoor nogmaals onze excuses. Zoals u ziet zijn we aan het experimenteren met de lay-out. We bedanken alle waarnemers voor het insturen van hun waarnemingen.

Soort	Plaats	Aantal	Datum	Waarnemer
Lepelaar	PPB	1	12-06	HV
Ooievaar	Weidsteeg	2	13-05	MdV
	Stad	2	13-05	GM
	Stad	1	30-04	GM
	Stad	2	28-04	A
	Stad	2	23-04	HeK
	Berkeboom	1	03-05	AR
Grauwe gans	Regulieren	1	14-05	RP
	Heul	6	15-05	GvR + PvV
Kleine zwaan	Heul	50	15-05	GvR
Krooneend	PPB	1	08-05	RP
Visarend	OVB	1	28-05	HV + AT
	Regulieren	1	mei	AB + SB
Wespendief	Mariënwaard	1	16-04	HV
Boomvalk	Regulieren	2	01-05	AR
Ransuil	Regulieren	1	03-05	GR + FR
Kluut	PPB	1	08-05	RP + AR
Kemphaan	Steenwaard	14	01-05	AR
Witgatje	Weidsteeg	3	13-07	AMR
Wulp	Pavijen	43	22-04	RP
Regenwulp	TT-post	1	24-04	AB + SB
Kleine plevier	PPB	1	18-06	JR + BR
Zwarte ruiter	Steenwaard	3	01-05	AR
	PPB	1	08-05	RP
Krombekje	PPB	1	05-05	AR
Oeverloper	PPB	1	08-05	RP
Zwarte stern	TT-post	3	24-04	SB + CH
Visdief	PPB	2	08-05	RP
	OVB	1	17-05	RB + HV
	OVB	1	14-05	RP
	Weithusen	2	12-05	GvR
Patrijs	OVB	2	14-05	RP
	PPB	1	06-05	AR
Goudplevier	PPB	1	06-05	AR
Groene specht	Mariënwaard	1	16-04	HeK
Wielewaal	Regulieren	1	07-05	GvR
Ijsvogel	TT-post	1	05-07	AMR
	TT-post	1	27-08	WK + AK
	Plantage	1	06-05	AMR
Beflijster	TT-post	3	24-04	SB + AB
Gele kwik	Steenwaard	2	10-05	JR + BR
Gierzwaluw	't Jach	4	30-04	RP
Gekraagde roodstaart	Regulieren	1	07-05	GvR
Nachtegaal	Assche Wetering	1	29-04	GvR
Zwartkop	Eikeboom	1	juli	FJ
Putter	Eikeboom	1	24-07	FJ

De initialen staan voor:

JR = Joost Rink
 BR = Bob Rink
 AMR = A.M. Reesink
 WK = Wim Kievit
 AK = Adrie Kievit
 HV = Henk Vennix
 HeK = Henkjan Kievit
 RB = Ronald Baartman
 GM = Gerrie Monfils
 MdV = Maarten de Vries

FJ = Familie Jansen
 AR = Arjan Reesink
 SB = Stijn Brand
 AB = Arjan Brenkman
 GvR = Gerard van Ruiten
 RP = Ruud Post
 CH = Chris Harmsen
 PvV = Paul van Veen
 AT = Arie Trouwborst

Arjan en Stijn

"TOEGANGSKAARTJE" VOOR DE NATUUR

Pik gerust een leuke fiets die je net kunt gebruiken. Probeer je sleutelbos eens uit op de auto van je buurman. Zoek eens een gezellig stel gympen of aardige schoenen uit in de plaatselijke sporthal. Neem iets scherp en leef je jaloezie uit op de nieuwe jas van een medeleerling op school. Het is allemaal gratis, geeft je de mogelijkheid jouw frustraties weer eens te uiten en levert zelden of nooit problemen op. It's cool man!!!

Tracht je daarentegen die frustraties van het naamloos op te moeten gaan in de massa het hoofd te bieden door iets intelligenter te willen zijn; door je ogen en oren open te willen houden voor allerlei heel wat positievere zaken dan datgene wat hierboven beschreven werd, dan kun je er echter zeker van zijn dat je daarvoor wordt beloond met zo'n f 55,--.

Tot deze conclusie moesten vier enthousiaste leden van onze club toch echt wel komen nadat ze vol goede moed om ongeveer 6.00 uur 's avonds met verrekijkers, telescopen en de nodige foerage gewapend in de auto stapten om wat nachtelijke geluiden in het bos te gaan waarnemen. Enkele uilen deden het enthousiasme toenemen waarna het viertal de moed vatte om zich in het domein der nachtzwaluwen te storten. De auto werd keurig aan de rand van een bos geparkeerd en in het schemer duister, zoveel mogelijk zwijgend om geen wild te verstoren, begaven de vier mannen zich in het woud. En geluk hadden ze.

Nachtzwaluwen werden gehoord en zelfs gezien. Op golven van gelukzaligheid zweefden ze het bos weer uit om vervolgens met een fikse dreun met ons bekrompen landje en de daarbij behorende gerechtelijke macht te worden geconfronteerd. Jawel, twee fraaie terreinwagens vergezeld door twee enorme in camouflage groen gestoken figuren met een voldane glimlach op de lippen en glinsteroogjes van "ha, die hebben we", stonden het viertal op te wachten.

De jongste van de twee heren die eindelijk kon bewijzen dat hij niet voor niets net zijn diplomaatje tot het edele ambt van jachtopziener had gehaald, voerde het woord en bleek de oudere in de kennis van de regels zelfs te kunnen overtreffen. Okee, okee, hij stond in z'n recht. Vier blaadjes met heel braaf verschaft informatie werden volgeschreven en de nachtelijke wandelaars werden huiswaarts gestuurd met het idee dat ze vermoedelijk ieder met f 10,-- tot f 100,-- zouden worden beloond. De plaatselijke politie van Arnhem heeft kennelijk enigszins begrip gehad voor onze N.V.W.C.-dissidenten, zodat de bedragen uiteindelijk niet veel hoger waren dan een toegangskaartje voor een museum, maar toch .....

Machteloze woede maakt zich wel even van je meester als je zo'n verhaal verneemt. Rest je de angst, dat het slachtoffer van de prent, die nu dus toch gefrustreerd is geraakt over zal gaan tot het allereerst genoemde gedrag om zo z'n opgelopen agressie, straffeloos, te kunnen lozen.

P.S. Recentelijk togen de vier richting zee. Het bos en z'n beschermers even latend voor wat het is.

A.M.R.B.

EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" **

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 14 oktober 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 15 oktober 1994	09.00-12.00 uur	Tuinwerkzaamheden
maandag 17 oktober 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
vrijdag 21 oktober 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
vrijdag 28 oktober 1994	20.00 uur	Dia-avond over amfibieën door Theo de Jong
zaterdag 29 oktober 1994	07.00 uur	Zoogdiereninventarisatie door Zoogdierenwerkgroep
vrijdag 4 november 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
maandag 7 november 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 11 november 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 12 november 1994	a) 09.00-12.00 uur b)	Tuinwerkzaamheden Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
vrijdag 18 november 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdgroep
zaterdag 19 november 1994	a) 08.00 uur b) 09.00-13.00 uur	Zoogdiereninventarisatie door Zoogdierenwerkgroep Knotwilgen snoeien o.l.v. Knotwerkgroep
maandag 21 november 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
woensdag 23 november 1994		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL DEC.'94
vrijdag 25 november 1994	20.00 uur	Dia-avond over Westelijke V.S. door Henkjan Kievit
zaterdag 26 november 1994	08.00 uur	Gehele dag vogelexcursie naar de Ooypolder o.l.v. Leo van der Kooij
vrijdag 2 december 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 3 december 1994		Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
woensdag 7 december 1994	20.00 uur	Determinatie-avond insekten aan de hand van zelfgemaakte foto's en/of dia's, o.l.v. Insektenwerkgroep
vrijdag 9 december 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 10 december 1994	a) 09.00-12.00 uur b) 09.0-13.00 uur	Tuinwerkzaamheden Knotwilgen snoeien o.l.v. Knotwerkgroep
woensdag 14 december 1994		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY JAARVERSLAG 1994 !!!
vrijdag 16 december 1994	20.00 uur	Dia-avond over Venezuela door Roy de Haas

Sekr. Milieuwerkgroep Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
Tel.: 03450 - 13386 of 03436 - 1687.

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven aan de beheerder: Joop Bezuyen, Smetanastraat 23, 4102 BA Culemborg.

*****

KONTAKT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingskonsulent:**

Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 21953.

Asielhouders:

Alle beschermde vogels:
Lexmond - tel.: 03474 - 1677
Aanneem- en doorgeefadres:
Utrecht - tel.: 030 - 919449

Egelopvangcentrum Maarssenbroek:

Spechtenkamp 159, 3607 KJ Maarssenbroek;
tel.: 03465 - 68440.

DIVERSE NATUURORGANISATIES:

Milieu: alarmnummer luchtverontreiniging:
085 - 452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: 03437 - 558 (Werkhoven)
Vrieling : 03436 - 1675 (Cothen)
Meldkamer : 03404 - 24824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

Dhr. Helmond, Boerenstraat 35,
Culemborg; tel.: 15744.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 085 - 515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Wim Hijnen, Ravelijnsstraat 86, Culemborg;
tel.: 03450 - 17932.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 03455 - 73974.

Milieuwerkgroep Houten:

Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseeneheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 04189 - 2411.
Janny Resoort, boswachter; privé 073 - 419478

Vereniging tot Bescherming van Vogels:

Driebergseweg 16 B, Zeist, tel.: 03404 - 37700;
winkel: 03404 - 37777; ledenservice: 03404 -
37744; vogel-infolijn: 03404 - 37773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 085 - 420944.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie:**

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam.
Tel.: 020-6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie, afd. Tiel en omstreken:**

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 - 331328.

**Vereniging tot Behoud van Natuur- monu-
menten:**

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 - 559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 03404 - 2216.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio
West-Betuwe:**

sekretariaatsadres:

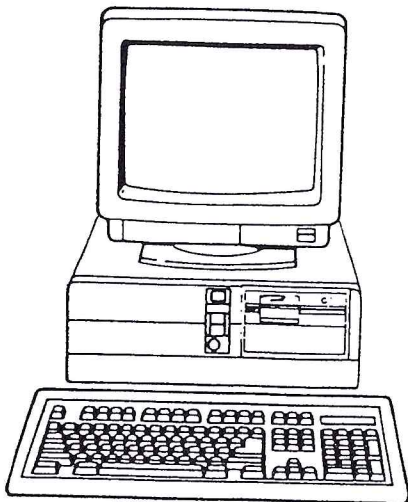
G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3, 4117 GR
Erichem; (Pandawinkel)tel.: 03447 - 1637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel: 020 - 236545 / 231843.

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER

de "Hak-al": een rijk bezit!

Sinds de oprichting van de N.V.W.C. is er min of meer regelmatig een clubblad verschenen. Met het voortschrijden der jaren heeft dit steeds vastere vormen aangenomen en is uitgegroeid tot een prachtig blad met een vaste "cover" en een gevarieerde inhoud.

Het is de inhoud waar ik enige zorg om heb. Niet over de artikelen en vaste rubrieken die erin staan. Een verslag van een geslaagd kamp of een mooie excursie is steeds de moeite waard om te lezen. Het gaat om het aanleveren van de kopy.

De redactie van ons blad voelt zich verantwoordelijk voor het op tijd verschijnen, zij zijn echter afhankelijk van ons allen van het op tijd inleveren van kopy. Het moet toch niet nodig zijn, dat redactieleden achter kopy aan moeten gaan?! Wie een vaste rubriek heeft, zorgt voor op tijd inleveren en wie af en toe wat schrijft zorgt daar ook voor.

De uiterste inleverdatum vindt u altijd in het excursie- en activiteitenplan. (De uiterste inleverdata voor het gehele seizoen 1994/1995 staan ook in het Jaarprogramma!!; red.).

Laten wij met en voor elkaar deze zorg op ons nemen. De redactie heeft dan een zorg minder en wij allen krijgen onze "Hak-al" op tijd. Een blad waar we trots op zijn!!

Wim Kievit,
voorzitter.

Uiterste inleverdatum kopy Hak-al december 1994 is woensdag 23 november a.s.

Voor onbespoten appels en peren uit de "Weeshuisboomgaard" kunt u inlichtingen krijgen bij Derk en Hilde Rutgers, Herenstraat 35, Culemborg; tel.: 03450-20361.

LET OP!!!

Knotwilgen snoeien start weer op 19 november a.s.; konvo volgt!

Index:

pag. 4	- Nieuws van de Zoogdierenwerkgroep
pag. 6	- Verslag van de plantenexcursie naar de Botshol en omgeving op zaterdag 18 juni 1994, door Leo van de Kooij
pag. 8	- Jeugdtribiek
pag. 10	- Verslag excursie naar de Zouwe op 28 mei 1994, door Arjan Reesink
pag. 11	- Verslag van de laatste avond van één jaar Natuur- en Vogelwacht, door Marjolein Bouman
pag. 12	- Een vogelvriendelijke tuin
pag. 14	- Lezingenprogramma 1994-1995 (aangepast!)
pag. 15	- Natuur- en Milieu-Educatie Culemborg
pag. 16	- Vogelwaarnemingen
	- "Toegangskartje" voor de natuur
	- Excursie- en activiteitenprogramma.

NIEUWS VAN DE ZOOGDIERENWERKGROEP

Deze actieve en enthousiaste werkgroep heeft ook tijdens de afgelopen zomerperiode niet stil gezeten. Integendeel! Conform de planning van 1994, werden ook in de zomermaanden zoogdieren- en reewildinventarisaties uitgevoerd in de drie volgende gebieden, t.w.:

- 1) Landgoed Soelen te Zoelen
- 2) De Regulieren in Tricht
- 3) Assche Wetering in Buren

ad. 1) Landgoed Soelen

In dit sinds 1992 in beheer zijnde gebied van Staatsbosbeheer ter grootte van zo'n 157 ha. werden in de periode van januari t/m augustus jl. een vijftal bezoeken gebracht in de vroege ochtend om de aldaar verblijvende zoogdieren te inventariseren.

De volgende waarnemingen (zicht, spoor, uitwerpselen, e.d.) werden gedaan:

- 26 maart : mol, haas en 6 reeën
 14 mei : mol, konijn, rosse woelmuis en 1 ree
 30 juli : mol, konijn, haas, bosspitsmuis, huiskat en 3 reeën
 2 augustus : mol, haas, huiskat, bosspitsmuis en 6 reeën
 27 augustus : mol, haas, huiskat, bosmuis, rosse woelmuis, 1 ree en vos

Bovendien werd in het weekend van 17, 18 en 19 juni jl. door de Vleermuiswerkgroep Gelderland in samenwerking met Staatsbosbeheer een vleermuisonderzoek gehouden op het landgoed, waarbij dwergvleermuis, watervleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger werden geregistreerd door middel van bat-detector.

Bijzonder boeiend was de observatie op 30 juli jl. van o.a. één reekalf, die ons tot op circa 6 meter afstand naderde en met wakend oog in onze richting rustig aan een akkermelkdistel knabbelde!

ad. 2) De Regulieren

Aan dit 185 ha. tellende komgrondreservaat, in beheer bij het Geldersch Landschap, werden in de periode van januari t/m augustus jl. 22 bezoeken gebracht, zowel 's morgens vroeg als in de late avond, om de reewildpopulatie in kaart te brengen.

Vanaf 1987 wordt dit terrein door de werkgroep jaarlijks onderzocht. De resultaten in de jaren 1989-1994, waarbij de geschatte aanwezige reewildpopulatie in de zomer per geslacht vermeld zijn, geven het volgende beeld.

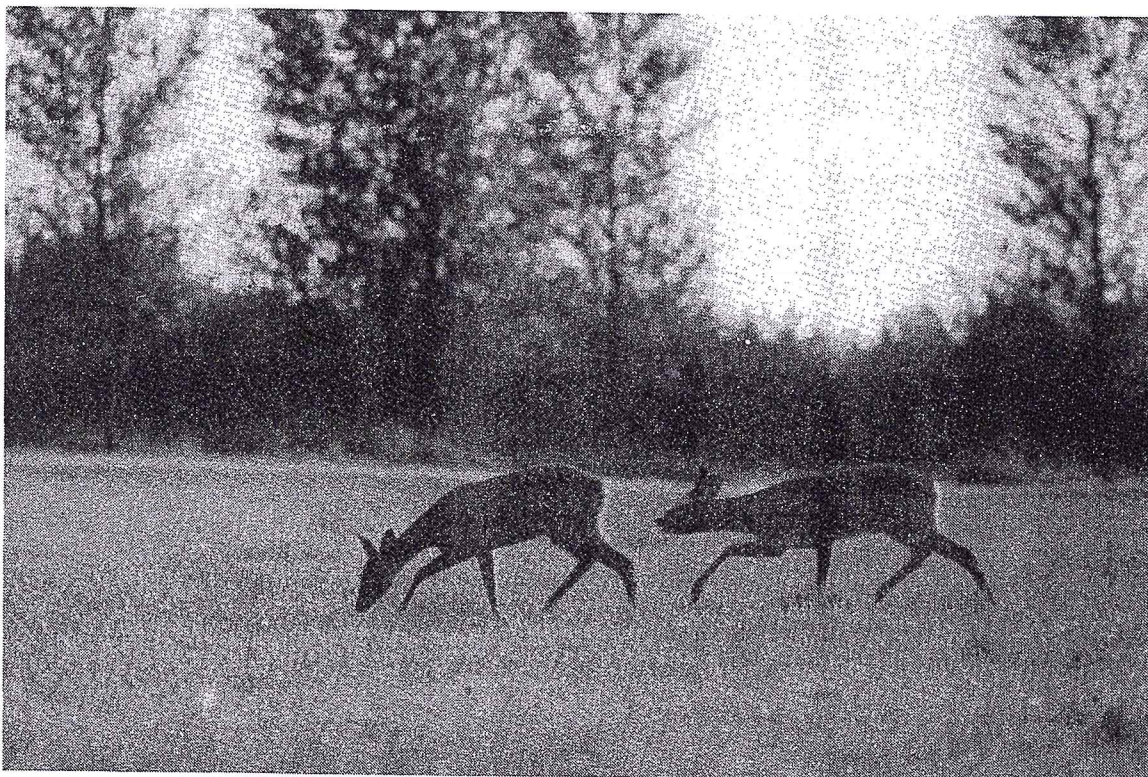
JAAR	REEBOK	REEGEIT	SMALREE *)	KALF	TOTAAL
1989	9	7	2	8	26
1990	8	9	2	13	32
1991	4	7	2	11	24
1992	6	5	1	4	16
1993	8	7	4	8	27
1994	7	6	6	6	25

*) smalree = ree in het eerste levensjaar.

Uit de waargenomen reewildpopulatie per jaar blijkt o.a. dat het gemiddelde aangetroffen aantal reeën 25 bedraagt. Gezien het feit dat een gemiddeld reebokterritorium 7 tot 12 ha. omvat, is de geschatte aanwezige populatie in harmonie met de grootte van het beschikbare leefgebied in de Regulieren, zijnde 185 ha.

ad. 3) Assche Wetering

Op verzoek van Staatsbosbeheer werden in 1992 en 1993 zoogdiereninventarisaties door onze werkgroep in dit reservaat uitgevoerd. De waargenomen reewildpopulatie bedroeg in 1992 8 à 10 dieren, terwijl in 1993 minimaal 7 dieren aanwezig waren.

Reebok 6-ender en reegeit, drijvend tijdens de bronst, 6 augustus 1992, Assche Wetering.
(foto naar dia: Gerard van Ruiten)

Uit een stukje betrokkenheid en om eens te zien hoe de populatie zich ontwikkelt, werden in de maanden juli en augustus jl. drie avondbezoeken gebracht door een aantal leden van de werkgroep. Tijdens deze zomermaanden en met name eind juli/begin augustus vindt de paartijd ofwel bronst plaats, waarbij de reeën zeer actief zijn en vaak buiten de dekking van het bos te vinden zijn. Helaas werden geen reeën waargenomen, hoewel een krabplaats en een veegboom van een reebok duidde op de aanwezigheid van tenminste één ree.

De inventarisaties zullen tot eind december a.s. in genoemde gebieden uitgevoerd worden, met name in Landgoed Soelen en in De Regulieren.

De jaarlijkse fluctuaties in de populatie kunnen veroorzaakt zijn door onder meer a) migratie; b) natuurlijke dood; c) verkeersslachtoffer.

Jacht vindt in dit reservaat niet plaats en is gezien de bovenvermelde populatiegrootte zeker niet noodzakelijk, resp. gewenst.

Uiteraard zullen wij u regelmatig over onze activiteiten via de Hak-al op de hoogte houden.

Mocht u nadere informatie wensen over de werkgroep of over zoogdieren in 't algemeen, dan ben ik graag bereid u deze te verstrekken.

Gerard van Ruiten,
coördinator Zoogdierenwerkgroep
(tel.: 03450-19581)

VERSLAG VAN DE PLANTENEXCURSIE NAAR DE BOTSHOL EN OMGEVING OP ZATERDAG 18 JUNI 1994

Met z'n zessen waren we dit keer. Een klein, maar toch select gezelschap N.V.W.C.-ers. Gezien het aantal deelnemers had ik voorgesteld per trein naar Abcoude te gaan en aldaar een fiets te huren. Aldus geschiedde en zo stonden zaterdagmorgen 5 deelnemers te wachten op de zesde en tevens jongste excursiegenoot, Tim Staalman. Hij kwam niet opdagen en dus vertrokken we met z'n vijven. Wie schetst onze verbazing toen wij in Utrecht op het perron voor de stoptrein naar Amsterdam waren beland en daar Tim aantroffen. Hij was met een eerdere trein uit Culemborg vertrokken.

In Abcoude aangekomen wandelden wij eerst langs het rustieke water van 't Gein naar het centrum van het dorp en huurden aldaar een fiets. Er stond een stevige wind en het was bewolkt, maar gelukkig droog. Via een mooie route door het polderland langs de slingerende polderwateringen Winkel en Waver naderden wij allengs ons einddoel.

Onderweg keken we natuurlijk al uit naar vogels en planten. Een poldersloot, wit van de bloeiende waterranonkel, leek ons zo aantrekkelijk om nader te bekijken dat we de fietsen tegen de dijk legden en op onderzoek uitgingen. De indruk bleek een goeie, want Wim Rubers ontdekte een rijke groeiplaats van het zeldzame *brongras*. Nieuwsgierig aangestaard door een flinke groep zwartbonte koeien vonden we onder meer *kleine watereppe*, *stijve waterranonkel*, *zwanebloem*, *kikkerbeet*, *pijptorkruid*, *kamvaren*, *witte waterkers* en *egelboterbloem*.

Natuurlijk werden er foto's gemaakt, waarbij het soms wat moeite kostte het aanwezige vee ervan te overtuigen dat het niet op alle foto's hoefde te komen.

Hierna ging het in een flink vaartje, want wind mee door de polder Groot Mijdrecht.

We richtten onze kijkers verwachtingsvol op een bewegende witte stip, die zich daarbij ontpopte als twee lepelaars.

Kennelijk waren deze vogels ingenomen met de belangstelling die hun ten deel viel, want ze stegen op en kwamen met een grote boog prachtig laag over ons heen gevlogen.

Bij de plas "Groote Wijde", de grootste plas van de Botshol, aangekomen, zagen we een prachtige vegetatie van *galigaan*, een forse moerasplant, behorende tot de familie van de cypergrassen. Deze robuuste tot meer dan 2 meter hoog opgroeiende plant is geen katje om zonder handschoenen aan te pakken. De lange, smalle bladen zijn namelijk voorzien van vlijmscherpe randen, bestaande uit kleine, scherpe zaagtandjes. Een heel mooi gezicht was een oude boomstam die met honderden kamperfoeliebloemen was bedekt. Maar om het gebied in te gaan moesten

we roeiboten zien te vinden. We vroegen het aan een opzichter van Natuurmonumenten die zojuist met een boot vol excursiegangers was afgemeerd. Het bleek dat wij de boerderij, waar roeiboten te huur waren al lang tevoren waren gepasseerd.

Terug dus maar, maar nu met wind tegen. Stevig trappend langs enkele zwanefamilies met donsjongen bereikten we het oude fort Botshol. Hier vlogen zwarte sterns rond en al rondstruinend door een rietlandje ontdekten we veel *moerasviooltjes*, *tormentil* en zowaar een prachtig bloeiende *rietorchis*. Tot nog grotere tevredenheid stemde de vondst van een, helaas niet bloeiende, *moeraslathyrus*.

Op aanwijzingen van een bewoner van een van de huisjes (nou ja, huisjes) aan de dijk vonden wij even later het roeibotenverhuurbedrijf. Nu was ook duidelijk waarom wij hier zo argeloos aan voorbij gefietst waren, want de enige aanwijzing bestond uit een schuin tegen een boomstam gezet bordje van uiterst bescheiden afmetingen. "Roeiboten te huur" stond erop. Hoewel we nog maar ruim een uur de tijd hadden, want we wilden de trein van 16.10 uur uit Abcoude halen, besloten we toch twee roeiboten te huren.

We zouden er geen spijt van krijgen, want het gebied waar we rustig roeiend doorheen trokken, was schitterend. Prachtige witte waterlelies dreven op de brede sloten en de oevers waren dicht begroeid met een keur van moerasplanten. Bij een trilveen betraden we voorzichtig de golvende bodem en ontdekten prachtige *kam- en moerasvarens*, *kleine lisdodden*, *veenmos*, *mattenbies*, *wateraardbei*, enkele fraaie *rietorchissen* en nog veel meer moois. Het altijd sterk vertegenwoordige thuisfront van onze natuurvereniging had dus, zoals zo vaak, veel gemist. Even verder ontdekten we enkele prachtige rode bloemen van de *moeraslathyrus*.

Teruggekeerd bij de aanlegplaats verklaarde de verhuurder dat hij bewust geen reclame maakte voor zijn verhuurbedrijf. Daar hield hij niet zo van. Later las ik dat Natuurmonumenten slechts vergunning verleent voor een vast aantal geregistreerde huurbootjes.

Na nog een half uurtje fietsen bereikten we Abcoude. Niet eens aan de zo verre einder was duidelijk het oprukken van de stadsrand van Amsterdam te zien, een reële bedreiging voor dit prachtige open polderlandschap.

Inmiddels brak de zon door en werd het snel warmer. Dat dit de voorbode zou zijn van de tropische zomer van 1994 konden we toen niet beseffen.

In het dorp waren de terrasjes nu volop bezet, maar moedig weerstonden wij de verleiding van een koele drank. We wilden immers wel de trein halen. In de trein konden we nog wat nakaarten en helaas betwistte niemand mijn voorstel om zelf het verslag te schrijven.

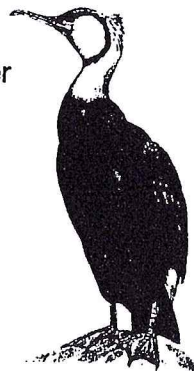
Leo van der Kooij.

Lijst van waargenomen planten (niet volledig):

penningkruid	voederwikke	wateraardbei	grutto
stijve waterranonkel	vogelwikke	mattenbies	kokmeeuw
witte waterkers	zachte ooievaarsbek	koningsvaren	zwarte stern
brongras	vierzaadwikke	veenmos (div. soorten)	visdieffe
mannagras	grote ereprijs	dagkoekoeksbloem	houtduif
witbol	biggekruid	avondkoekoeksbloem	turkse tortel
ruw beemdgras	kleine klaver	poelruit	koekoek
kleine watereppe	glanshaver	dotterbloem	gierzwaluw
zwanebloem	rietgras	gele lis	veldleeuwerik
kikkerbeet	geknikte vossestaart	<u>insekten (sumier)</u>	boerenzwaluw
aarvederkruid	galigaan	hopwortelboorder	huiszwaluw
sterrekroos	melkeppe	<u>vogels (volledig)</u>	graspieper
blaartrekkende boterbloem	veelbloemige veldbies	fuut	witte kwikstaart
egelboterbloem	rietorchis	aalscholver	spreeuw
kleine egelskop	moerasmuur	lepelaar (2)	ekster
pijptorkruid	gewone wederik	blauwe reiger	zwarte kraai
kale jonker	tormentil	purperreiger	heggemus
kamvaren	wolfspoot	knobbelzwaan	kleine karekiet
moerasvaren	witte waterlelie	grauwe gans	spotvogel
engelwortel	echte koekoeksbloem	wilde eend	fitis
leverkruid	moerasviooltje	krakeend (♀ + pullen)	tjiftjaf
moeraslathyrus	valeriaan	kuifeend	gr. vliegenvanger
schapezuring	watergentiaan	nijlgans	roodborst
pluimzegge	bitterzoet	bruine kiekendief	merel
reukgras	waterzuring	waterhoen	koolmees
biezeknoppen	rankende helmbloem	meerkoet	huismus
moerasrolklaver	moerasspirea	scholekster	groenling
hennegras	gele plomp	kievit	putter
beemdlangbloem	kleine lisdodde	wulp	rietgors

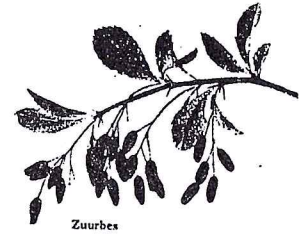
Galigaan

AALSCHOLVER

Hallo jeugdleden...

JEUGDRUBRIEK

Zuurbes

De eerste jeugdavond op 16 september viel aan de ene kant in het water maar aan de andere kant was het een fijne bijeenkomst. Door de vele dagen regen was het in de Plantage zo vies en nat dat de speurtocht echt niet door kon gaan. Maar gelukkig kon Annette in de plaats van de speurtocht ons wat vertellen over sprinkhanen. Mooie dia's en een interessant verhaal.

Iedereen heeft het nieuwe programma voor de jeugdavonden inmiddels in het bezit. Zoniet, bel dan even. Ik hoop dat jullie er tevreden over zijn.

HERFST

Na die vele weken zon werden we verrast door een behoorlijk aantal dagen regen. Kil in huis en nat buiten.

Even leek het of de nazomer overgeslagen werd en de herfst er al was. Nu is het niet alleen het weer waardoor je aan de herfst denkt.

Als de dagen korter worden zien we verschillende soorten vogels wegtrekken. In augustus vooral de vogels die een grote afstand moeten afleggen naar hun winterverblijf. Denk maar aan Rietzangertjes, de Wielewaal en de Zwaluw.

In september zien we de korteaafstandstrekken en in oktober zien we vogels voorbijtrekken die toch alwel een tijd onderweg zijn vanuit het noorden en oosten van Europa. Zij zoeken een plaatsje in de landen van Zuid-Europa.

Een heerlijk gezicht die groepen vogels die al dan niet gezamenlijk wegtrekken. Zeker na de maanden direct na het broedseizoen waarin we weinig vogels waarnemen.

De voorbereidingen voor het feest volgend jaar zijn al heel ver.

Een van de onderdelen is het jeugdkamp. Als het allemaal lukt gaan we gezellig met

Dat komt omdat veel vogels dan een verborgen leven leiden. Ze zijn dan bezig met de rui en erg kwetsbaar.

Zangvogels ruien éénmaal per jaar alle veren. Dat kan in meerdere keren. Vele vogels zorgen voor de trek zoveel mogelijk te ruien, tijdens het winterverblijf ruien ze de rest.

Omdat ruien het vliegvermogen aantast verblijven ze uit het zicht.

Ook de uitgevlogen jongen wisselen van klee; in ieder geval de rompveren. Goed te zien bij een jonge Roodborst. Die is bruin in zijn jeugdklee, begint zo in september wat rode borstveertjes te krijgen en heeft enkele weken later een volle Roodborst, waardoor het verschil met de oudere vogels bijna niet te zien is.

Sommige vogelsoorten hebben een echt winter- en zomerklee.

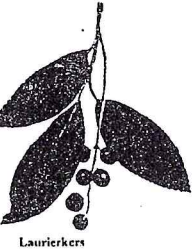

Wilde Lijsterbes

KAMP

z'n allen een paar dagen weg.

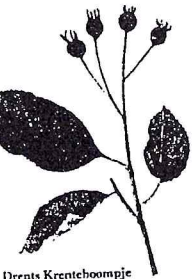
Wat je nu al kunt doen is het bedenken van klussen. Want uitgaan kost geld en je zult er zelf aan mee moeten betalen.

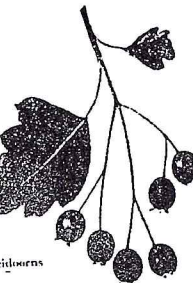
Laurierkers

Nagliguster

Drents Krentehoompje

Tijdoorns

Misschien kunnen we gezamenlijk iets doen wat geld opbrengt.

Enkele jeugdleden hebben vorig seizoen spulletjes gemaakt en verkocht op de markt van 18 juni. De opbrengst zit al in het kamppotje.

VAKANTIEPOST

Waarschijnlijk door het warme weer hebben jullie je goed kunnen vermaken tijdens de vakantie. Of jullie hebben de vorige Hak-al niet gelezen. Van Peter en René kreeg ik een mooie zelfgemaakte kaart. Zij krijgen de nieuwe kalender van Vogelbescherming met prachtige vogelplaten.

NIEUWE OPDRACHT

Maak een afbeelding met krijt, verf, potloden, veertjes, garen of wat dan ook, waarop staat: **1995 20 jaar N.V.W.C.**

Het moet 15 november ingeleverd zijn bij mij of bij Gerard van Ruiten, Verdistraat 9, of bel als je hem niet kan brengen, dan haal ik hem op.

OUDERE JEUGDROEP

Nog nooit is de groep zo groot geweest als dit jaar. Maar liefst 25 jongelui staan er op de lijst. Hopelijk komen ze ook trouw allemaal. Om het programma voor dit seizoen rond te krijgen was niet echt makkelijk.

Was het rond, belde er nog iemand af en een ander wilde van datum ruilen, maar alles is nu rond en moeten jullie allemaal een programma in huis hebben. Niet gekregen, bel even en het komt eraan.

LUXEMBURG

Op vrijdag 15 juli gingen we weg. Onze auto was helemaal bepakt. Onderweg zagen we veel roofvogels, zoals Buizerds en een Havik.

Op een mooi plekje in de natuur gingen we even rusten, we zagen er kleine en grote Koolwitjes. Er waren ook twee jonge Koekoeken, een Kramsvogel, Matkopjes en Glanskopjes en nog veel meer.

Daarna gingen we rechtstreeks door naar onze bungalow in Mich elau. Er waren veel

Wie nog jarig moet worden voor het kamp, kan geld vragen of een nieuwe tas of rugzak, misschien zijn je laarzen aan vervanging toe of wil iemand een lekkere trui voor je maken. Denk zelf ook maar eens na.

Van Hylke en Joost kreeg ik een verslag van de vakantie, zij krijgen een vogellogboekje. Het verslag van Joost vind je ergens verderop terug.

Wil je ook een verrassing, doe dan mee met de volgende opdracht.

Wil je wat kwijt, wat weten of zo maar wat vertellen, bel, fax of schrijf naar:

Gerrie Monfils, 31-de Limiet 5, 4131 NR Vianen; tel./fax: 03473-77638

Heel gevarieerd dit keer, voor elk wat wils, paddestoelen, bijen, Sovon, vogels en zelfs een excursie.

We gaan proberen nog wat excursies te plannen, als dat lukt hoor je dat zo snel mogelijk.

Tot ziens, bels of schrijfs,
Gerrie Monfils,
31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen;
tel./fax: 03473-77638

Gewone Vlier

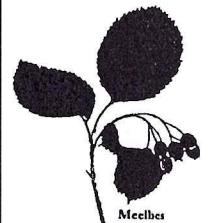
Dwergmispel

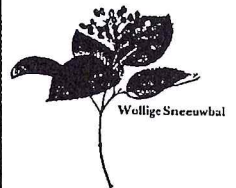
Wegdoorn

Steenlinde

Meelbes

Wollige Sneeuwbal

Taxus

Joost Rink.

EXCURSIE NAAR DE ZOUWE OP 28 MEI 1994

"Een vroege vogel vangt veel wormen" hebben we gezien op de zonnige zaterdagmorgen. Met andere woorden: "God spijst de vogels, maar zij moeten erom vliegen." We hebben dus veel gezien! Zelfs een lepelaar, die de witte raaf van de excursie is geworden samen met de kluut.

Totale lijst van waarnemingen:

kleine karekiet	vink	torenavalk	meerkoet
bosrietzanger	huismus	bruine kiekendief	waterhoen
rietzanger	ringmus	buizerd	krakeend
sprinkhaanrietzanger	spreeuw	grutto	wilde eend
zwartkop	oeverzwaluw	tureluur	slobeend
spotvogel	boerenzwaluw	kievit	knobbelzwaan
fitis	gierzwaluw	scholekster	zilvermeeuw
tjiftjaf	turkse tortel	kluut	kleine mantelmeeuw
blauwborst	houtduif	blauwe reiger	visdiefje
rietgors	kauw	purperreiger	zwarte stern
witte kwikstaart	zwarte kraai	lepelaar	aalscholver
putter	koekoek	fuut	

Purperreiger

Deze lange lijst van vogelwaarnemingen is te danken aan de vogelveteranen Arjan Brenkman en Stijn Brand, die tevens de excursie hebben geleid. En de mensen die hun auto beschikbaar stelden voor dit 47 verschillende vogelsoorten tellende uitstapje.

Arjan Reesink.

DE LAATSTE AVOND VAN ÉÉN JAAR NATUUR- EN VOGELWACHT.

Op vrijdag 1 juli was de laatste avond, dus er werd iets heel leuks georganiseerd. Dit jaar moesten we om 17.30 uur verzamelen bij de Ketelvink.

Vanuit daar moesten we met z'n tweeën een speurtocht lopen en om de paar straten een vraag, b.v. wat voor boom dat is en wat voor dieren of planten en ook een keer wat voor bouw-werk iets was.

Op het einde kwamen we bij de Zump en daar was een barbecue neer gezet. Je kreeg toen een stok waarvan je de bast eraf moest halen. Daar kreeg je deeg aan en dat mocht je bakken. Toen iedereen er was en Leo alles had nagekeken vertelde hij de uitslag van het beste groepje: 1 van de 15 vragen fout.

Als je klaar was mocht je na een tijdje vertrekken.

Het was een reuze gezellige avond ondanks dat het flink warm was, maar als je niet wild deed was het uit te houden.

Marjolein Bouman.

EEN VOGELVRIENDELIJKE TUIN

In mijn radiopraatje van 18 september heb ik gesproken over de vogelvriendelijke tuin. Omdat er nog steeds vraag is naar het lijstje van de vogelvriendelijke gewassen zet ik alles voor u nog even op een rij.

Bij het aanleggen van een vogelvriendelijke tuin behoort o.a. de keuze van inheemse gewassen. Alleen inheemse gewassen garanderen een rijk insektenleven, wat vooral in de broedtijd van belang is. Denk maar eens aan de Koolmees die vliegt wel 300 keer per dag heen en weer met insekten.

Naast insekten leveren inheemse gewassen in de late zomer en herfst veel vruchten en zaden.

Met een Lijsterbes trekt u, de naam zegt het al een beetje, lijsterachtigen als Merel, Kramsvogel, Zanglijster maar ook Goudvink.

De Vlier trekt Roodborst, Tuinfluiter, Zwartkop, Merel, Zanglijster en Tjiftjaf.

Kamperfoelie: Merel, Zanglijster en Roodborst.

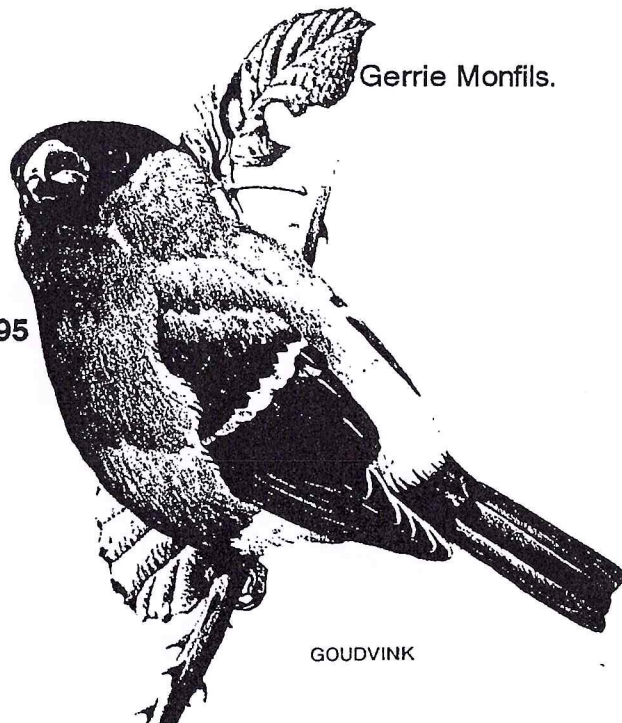
Kornoelje trekt Roodborst, Zwartkop, Merel en Zanglijster aan. Berk heeft de voorkeur van Sijs, Barmsijs en Pimpelmees, terwijl de Goudvink, Keep en Vink de Esdoorn verkiezen.

Voor de Appelvink, de Groenling en de Vink kunt u de Haagbeuk zetten.

Grove den trekt Zwarte mees, Boomklever en vele vinkachtigen. En wat te denken van de Rozebottel. De Groenling en ook de Putter kunnen uren bezig zijn met het lospeuteren van de zaden in de rozebottel. Als het gewas eenmaal op groei is zitten er voor u ook nog genoeg aan, voor een potje jam.

Wilde kruiden doen het ook goed, mits u niet direct bij zaadvorming alles wegplukt.

Zaden van grassen en paardebloem zijn vroeg in de zomer interessant voor veel vinkachtigen als Putter, Groenling, Europese kanarie of Sijs. Distelzaden worden gegeten door de Putter die daardoor de bijnaam van Distelvink heeft.

GOUDVINK

LEZINGEN 1994-1995

vrijdag 23 september 1994	Van leden voor leden.
vrijdag 28 oktober 1994	Amfibieën, Theo de Jong
vrijdag 25 november 1994	Westelijke V.S., Henkjan Kievit
vrijdag 16 december 1994	Venezuela, Roy de Haas
vrijdag 27 januari 1995	N.W.-Afrika, Leo v.d. Bergh
vrijdag 24 februari 1995	Oosterschelde onder water, Hans Waardenburg
vrijdag 24 maart 1995	Bosvogels, Wim Janszen
vrijdag 31 maart 1995	Extra dia-avond Natuurfotografie
vrijdag 28 april 1995	Vleermuizen, P.H. Lina

NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE CULEMBORG

In 1989 is vanuit de landelijke/provinciale overheid gestimuleerd om netwerken op te zetten van contactambtenaren door in iedere gemeente een contactambtenaar NME aan te stellen, als aanspreekpunt van en naar de verschillende organisaties die zich met NME bezig hielden, bezig moesten houden of er mee wilden starten.

Begin 1992 werd het initiatief genomen de aanwezige krachten op het gebied van natuur en milieu in Culemborg te bundelen, t.w.: N.V.W.C., Stichting ME Anders, Stichting Kinderboerderij en de Gemeente. Als doel werd gesteld om te komen tot een goede locatie (Steunpunt NME) om van daaruit een duidelijk herkenbare plek te hebben voor NME-activiteiten en bij realisering deze locatie zo optimaal te laten functioneren door het ontwikkelen, stimuleren en ondersteunen van projecten naar de scholen en de Culemborgse samenleving.

Vanaf november 1992 is gestart met weekendprojecten voor een breed publiek op de locatie kinderboerderij.

Als eerste thema werd energie behandeld in "*hoe komen we de winter door*".

In ecologisch groenbeheer kwam het "*vlinderproject*" onder de aandacht.

Bij het thema wonen was het project "*dak boven je hoofd*". Dat dak was ook echt nodig dat weekend i.v.m. de storm die over Culemborg trok.

Het weekend in mei 1994 met als thema duurzaam bouwen en wonen in het project "*wonen*" trof het beter, een stralende zon hielp mee de opening van het Steunpunt Natuur- en Milieu Educatie tot een succes te maken.

Het steunpunt is gerealiseerd in de Kinderboerderij aan de Weithusen te Culemborg. Na het ondertekenen van de intensieverklaring door de samenwerkende instellingen werd het sein "geopend" gegeven door Burgemeester Bloemendaal, door het blazen van bellen, waarbij heel mooie exemplaren geproduceerd werden.

Er was een tentoonstelling te zien met als titel "Milieu en gezond wonen in huis", waarin alle aspecten van een goed klimaat aan de orde kwamen.

In een videofilm stond het milieuhuis uit Zwolle centraal. Hier werd getoond hoe op betrekkelijk eenvoudige wijze rekening kan worden gehouden met het milieu.

In een andere hoek van de Kinderboerderij draaide een diaserie over de keuze van een bloementuin of tegeltuin en het gevolg ervan voor de dierenwereld.

Het Algemeen Verbond van Volkstuinders had een rijdend lab ingezet om aan amateur-tuinders tuinbestedingsadviezen te geven plus het onderzoeken van grondmonsters.

De Groene Aarde kwam met enkele "groene" keukeninrichtingen met handige tips.

In het Steunpunt zelf kon door microscopen gekeken worden naar insecten en bouwden kinderen hun stad van papier en karton.

Buiten was een opstelling van milieuvriendelijke bouwmaterialen, werd info gegeven over diverse instellingen en kon opgestapt worden op het "rijtuig" met paard voor een rit naar de Zump, waar leden van de N.V.W.C. klaar stonden voor een wandeling of wateronderzoek. Een zeer geslaagd weekend.

Nog nagenietend van het mei-project moest er al snel weer gewerkt worden aan het volgende. Wat kun je doen met het thema water.

Onbekend water zou het project heten, met een link naar het water onder de grond. Water is voor iedereen belangrijk, we vinden het normaal dat de kraan water geeft bij het opendraaien. Waar het uiteindelijk terecht komt is niet in eerste instantie de zorg van de gebruiker, evenmin hoe het verontreinigde water schoongemaakt wordt.

Toch is het belangrijk dat we ons realiseren dat veel mensen en instanties zorg besteden aan de afvoer/reiniging van het water en de kosten ervan.

Dat water voor verenigingen in de recreatiesfeer ook belangrijk is zou in het nieuwe weekend belicht kunnen worden.

10 september was het dan zover. De zaterdag begon met zon maar ook veel wind. Voor het binnengeburen niet bezwaarlijk, maar buiten lastig.

Vele verenigingen hadden gehoor gegeven aan de oproep mee te doen en zo gaf het weekend een zeer gevarieerd beeld.

Direct bij aankomst kreeg iedere bezoeker een bonnetje voor wat te drinken in de koffietent en de jeugdigen een puzzelformulier. Bij het rondlopen moesten er letters verzameld worden die samen een zin vormden en bij inlevering kans op een prijs gaven.

Direct na de opening door C. v.d. Linden en wethouder J. Eigeman, die een proefopstelling van een rioolgemaal in werking zetten stroomde het publiek toe. Buiten was er een watermarkt te vinden waarin Scouting, Zwemverenigingen, Reddingsbrigade, Duikvereniging, Watersportvereniging, de Brandweer, de Hengelsportvereniging, VVV en Recreatieschap, Polderdistrict, Zuiveringschap en ja wie niet hun best deden om het belang van schoon water te verdedigen.

Door de Firma Hussen was een bovengrondse opstelling gemaakt van een rioolaansluiting, de afdelingen Onderhoud en Openbare Werken van de Gemeente maakten een opstelling van een demo van een rioolgemaal.

Binnen was het ook goed toeven, zeker toen later op de dag en ook op zondag de regen met bakken uit de hemel viel.

Een fotospel, een diaserie, een videofilm, maar ook de tentoonstelling "zuiver bekeken" en de stand van Stichting Reinwater trokken veel bezoekers.

In het Steunpunt zelf konden er proefjes met water gedaan worden, waar de jeugd gretig gebruik van maakte.

Bij de infostand van het samenwerkingsverband trokken bakken met waterleven veler aandacht.

Een weekend met en over water waarop teruggekeken mag worden. Zeer zeker door de medewerking van vele vrijwilligers.

Gerrie Monfils

VOGELWAARNEMINGEN

In de vorige Hak-al heeft u de waarnemingen moeten missen, hiervoor nogmaals onze excuses. Zoals u ziet zijn we aan het experimenteren met de lay-out. We bedanken alle waarnemers voor het insturen van hun waarnemingen.

Soort	Plaats	Aantal	Datum	Waarnemer
Lepelaar	PPB	1	12-06	HV
Ooievaar	Weidsteeg	2	13-05	MdV
	Stad	2	13-05	GM
	Stad	1	30-04	GM
	Stad	2	28-04	A
	Stad	2	23-04	HeK
	Berkeboom	1	03-05	AR
Grauwe gans	Regulieren	1	14-05	RP
	Heul	6	15-05	GvR + PvV
Kleine zwaan	Heul	50	15-05	GvR
Krooneend	PPB	1	08-05	RP
Visarend	OVB	1	28-05	HV + AT
	Regulieren	1	mei	AB + SB
Wespendief	Mariënwaard	1	16-04	HV
Boomvalk	Regulieren	2	01-05	AR
Ransuil	Regulieren	1	03-05	GR + FR
Kluut	PPB	1	08-05	RP + AR
Kemphaan	Steenwaard	14	01-05	AR
Witgatje	Weidsteeg	3	13-07	AMR
Wulp	Pavijen	43	22-04	RP
Regenwulp	TT-post	1	24-04	AB + SB
Kleine plevier	PPB	1	18-06	JR + BR
Zwarte ruiter	Steenwaard	3	01-05	AR
	PPB	1	08-05	RP
Krombekje	PPB	1	05-05	AR
Oeverloper	PPB	1	08-05	RP
Zwarte stern	TT-post	3	24-04	SB + CH
Visdief	PPB	2	08-05	RP
	OVB	1	17-05	RB + HV
	OVB	1	14-05	RP
	Weithusen	2	12-05	GvR
Patrijs	OVB	2	14-05	RP
	PPB	1	06-05	AR
Goudplevier	PPB	1	06-05	AR
Groene specht	Mariënwaard	1	16-04	HeK
Wielewaal	Regulieren	1	07-05	GvR
Ijsvogel	TT-post	1	05-07	AMR
	TT-post	1	27-08	WK + AK
	Plantage	1	06-05	AMR
Beflijster	TT-post	3	24-04	SB + AB
Gele kwik	Steenwaard	2	10-05	JR + BR
Gierzwaluw	't Jach	4	30-04	RP
Gekraagde roodstaart	Regulieren	1	07-05	GvR
Nachtegaal	Assche Wetering	1	29-04	GvR
Zwartkop	Eikeboom	1	juli	FJ
Putter	Eikeboom	1	24-07	FJ

De initialen staan voor:

JR = Joost Rink
 BR = Bob Rink
 AMR = A.M. Reesink
 WK = Wim Kievit
 AK = Adrie Kievit
 HV = Henk Vennix
 HeK = Henkjan Kievit
 RB = Ronald Baartman
 GM = Gerrie Monfils
 MdV = Maarten de Vries

FJ = Familie Jansen
 AR = Arjan Reesink
 SB = Stijn Brand
 AB = Arjan Brenkman
 GvR = Gerard van Ruiten
 RP = Ruud Post
 CH = Chris Harmsen
 PvV = Paul van Veen
 AT = Arie Trouwborst

Arjan en Stijn

"TOEGANGSKAARTJE" VOOR DE NATUUR

Pik gerust een leuke fiets die je net kunt gebruiken. Probeer je sleutelbos eens uit op de auto van je buurman. Zoek eens een gezellig stel gympen of aardige schoenen uit in de plaatselijke sporthal. Neem iets scherp en leef je jaloezie uit op de nieuwe jas van een medeleerling op school. Het is allemaal gratis, geeft je de mogelijkheid jouw frustraties weer eens te uiten en levert zelden of nooit problemen op. It's cool man!!!

Tracht je daarentegen die frustraties van het naamloos op te moeten gaan in de massa het hoofd te bieden door iets intelligenter te willen zijn; door je ogen en oren open te willen houden voor allerlei heel wat positievere zaken dan datgene wat hierboven beschreven werd, dan kun je er echter zeker van zijn dat je daarvoor wordt beloond met zo'n f 55,--.

Tot deze conclusie moesten vier enthousiaste leden van onze club toch echt wel komen nadat ze vol goede moed om ongeveer 6.00 uur 's avonds met verrekijkers, telescopen en de nodige foerage gewapend in de auto stapten om wat nachtelijke geluiden in het bos te gaan waarnemen. Enkele uilen deden het enthousiasme toenemen waarna het viertal de moed vatte om zich in het domein der nachtzwaluwen te storten. De auto werd keurig aan de rand van een bos geparkeerd en in het schemer duister, zoveel mogelijk zwijgend om geen wild te verstoren, begaven de vier mannen zich in het woud. En geluk hadden ze.

Nachtzwaluwen werden gehoord en zelfs gezien. Op golven van gelukzaligheid zweefden ze het bos weer uit om vervolgens met een fikse dreun met ons bekrompen landje en de daarbij behorende gerechtelijke macht te worden geconfronteerd. Jawel, twee fraaie terreinwagens vergezeld door twee enorme in camouflage groen gestoken figuren met een voldane glimlach op de lippen en glinsteroogjes van "ha, die hebben we", stonden het viertal op te wachten.

De jongste van de twee heren die eindelijk kon bewijzen dat hij niet voor niets net zijn diplomaatje tot het edele ambt van jachtopziener had gehaald, voerde het woord en bleek de oudere in de kennis van de regels zelfs te kunnen overtreffen. Okee, okee, hij stond in z'n recht. Vier blaadjes met heel braaf verschaft informatie werden volgeschreven en de nachtelijke wandelaars werden huiswaarts gestuurd met het idee dat ze vermoedelijk ieder met f 10,-- tot f 100,-- zouden worden beloond. De plaatselijke politie van Arnhem heeft kennelijk enigszins begrip gehad voor onze N.V.W.C.-dissidenten, zodat de bedragen uiteindelijk niet veel hoger waren dan een toegangskaartje voor een museum, maar toch .....

Machteloze woede maakt zich wel even van je meester als je zo'n verhaal verneemt. Rest je de angst, dat het slachtoffer van de prent, die nu dus toch gefrustreerd is geraakt over zal gaan tot het allereerst genoemde gedrag om zo z'n opgelopen agressie, straffeloos, te kunnen lozen.

P.S. Recentelijk togen de vier richting zee. Het bos en z'n beschermers even latend voor wat het is.

A.M.R.B.

EXCURSIE- EN AKTIVITEITENPROGRAMMA

** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" **

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 14 oktober 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 15 oktober 1994	09.00-12.00 uur	Tuinwerkzaamheden
maandag 17 oktober 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
vrijdag 21 oktober 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
vrijdag 28 oktober 1994	20.00 uur	Dia-avond over amfibieën door Theo de Jong
zaterdag 29 oktober 1994	07.00 uur	Zoogdiereninventarisatie door Zoogdierenwerkgroep
vrijdag 4 november 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
maandag 7 november 1994	20.00 uur	Bijeenkomst Werkgroep Natuurfotografie
vrijdag 11 november 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 12 november 1994	a) 09.00-12.00 uur b)	Tuinwerkzaamheden Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
vrijdag 18 november 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdgroep
zaterdag 19 november 1994	a) 08.00 uur b) 09.00-13.00 uur	Zoogdiereninventarisatie door Zoogdierenwerkgroep Knotwilgen snoeien o.l.v. Knotwerkgroep
maandag 21 november 1994	20.00 uur	Algemene maandelijkse vergadering
woensdag 23 november 1994		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL DEC.'94
vrijdag 25 november 1994	20.00 uur	Dia-avond over Westelijke V.S. door Henkjan Kievit
zaterdag 26 november 1994	08.00 uur	Gehele dag vogelexcursie naar de Ooypolder o.l.v. Leo van der Kooij
vrijdag 2 december 1994	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
zaterdag 3 december 1994		Aktiviteiten Nestkastenwerkgroep
woensdag 7 december 1994	20.00 uur	Determinatie-avond insekten aan de hand van zelfgemaakte foto's en/of dia's, o.l.v. Insektenwerkgroep
vrijdag 9 december 1994	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 10 december 1994	a) 09.00-12.00 uur b) 09.0-13.00 uur	Tuinwerkzaamheden Knotwilgen snoeien o.l.v. Knotwerkgroep
woensdag 14 december 1994		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY JAARVERSLAG 1994 !!!
vrijdag 16 december 1994	20.00 uur	Dia-avond over Venezuela door Roy de Haas